

УДК 339.9

Гордуновський О.М.

ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Розглянуті основні напрямки зовнішньоекономічної політики України. Показана специфіка реформування зовнішньоекономічної політики і її роль у забезпеченні економічного розвитку. Дослідження показало, що в результаті реалізації зовнішньоекономічної стратегії України вона потрапила в тісну залежність від постійних коливань цін на світових ринках сировинної продукції, експорт якої забезпечував хитку рівновагу в економіці за рахунок валютних надходжень. Активна участь України в системі світогосподарських зв'язків обмежувалося, головним чином, невисоким рівнем техніко-економічного розвитку і низькою конкурентоспроможністю вітчизняної продукції. Виявлені проблеми зовнішньоекономічної політики можуть бути вирішені на основі переходу від регулювання зовнішньоекономічної діяльності як самостійної сфери до представлення її як складової загальної стратегії соціально-економічного розвитку. Сформульовані стратегічні напрями вдосконалення політики регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Доведено, що в сучасних умовах необхідні якісні зміни складу та змісту регулюючих функцій держави, які були б направлені на створення інституційного забезпечення розвитку конкурентного середовища та ефективних ринкових механізмів. Поряд з цим необхідним є створення інституціонального механізму протидії негативним наслідкам процесів глобалізації світової економіки, зовнішньоекономічної експансії розвинених держав шляхом захисту національних економічних інтересів з урахуванням міжнародних норм і правил.

Ключові слова: зовнішньоекономічна політика, зовнішньоекономічна діяльність, конкурентоспроможність, зовнішньоторговельна політика, валютна політика, міграційна політика, інвестиційна політика, стратегія, економічний розвиток.

Постановка проблеми. У сучасному світовому господарстві зовнішньоекономічні зв'язки є важливим фактором, який значно впливає на динаміку і стійкість розвитку національної економіки, формування її структури та ефективність функціонування. При цьому інтеграція у світове господарство розглядається вітчизняними політиками та економістами як один з найважливіших чинників забезпечення ефективного розвитку національної економіки. Успішна інтеграція України у світогосподарські зв'язки здатна

вирішити ряд внутрішніх економічних проблем держави, сприятиме зростанню вітчизняного виробництва та зміцненню національної валюти. Саме тому дослідження основних аспектів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням ефективності і умов реалізації зовнішньоекономічної політики приділяється велика увага як в закордонній, так і у вітчизняній літературі. Місце зовнішньоекономічної політики в системі економічної політики держави та напрями її реалізації досліджували такі зарубіжні вчені: П. Кругман, С.Гірма, Д.Гріневей, Р.Кнеллер, М.Дж.Мелітц, Дж.І.П.Оттавіано, Р.Хаусман, Дж.Хванг, Д. Родрік та ін. Окремим аспектам зовнішньоекономічної політики України в умовах її інтеграції у світове господарство присвячені роботи вітчизняних дослідників Дроня Є.В., Індиченка І.В., Коковського Л.О., Перепелиці Г.М., Филюка Г.М., Харазішвілі Ю.М. та ін.

Однак негативні тенденції у зовнішньоекономічній діяльності України зумовлюють необхідність подальших досліджень. Зокрема, потребує розробки комплекс заходів щодо створення більш ефективних механізмів розвитку окремих складових зовнішньоекономічної політики, які будуть реалізовуватися у межах загальної стратегії соціально-економічного розвитку держави.

Мета статті – виявити особливості реалізації зовнішньоекономічної політики України і розробити напрями модернізації механізмів її реалізації.

Виклад основного матеріалу. Особливості державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, на відміну від регулювання інших сфер економіки і соціального життя, пов'язані з необхідністю враховувати інтернальні та екстернальні фактори, до яких відносяться тенденції та закономірності розвитку світового господарства, міжнародні норми і правила. Причому детермінована заданість останніх є об'єктивно зумовленою і суттєво впливає на внутрішні параметри розробки та реалізації зовнішньоекономічної політики.

Зовнішньоекономічна політика є сукупністю цілеспрямованих державних заходів щодо реалізації економічного потенціалу країни на зовнішньому і внутрішньому ринках. Вона повинна бути спрямована на реалізацію конкурентних переваг національних виробників на зовнішньому ринку і сприяти зростанню добробуту споживачів за рахунок споживання необхідних імпортованих товарів. Ефективна реалізація економічного потенціалу країни на світових ринках залежить від здатності реалізувати потенційні можливості національних виробників на зовнішніх ринках, розвиваючи конкурентні переваги при використанні можливостей насичення внутрішнього ринку за рахунок імпорту тих товарів чи ресурсів, яких не вистачає.

До основних складових зовнішньоекономічної політики держави можна віднести: зовнішньоторговельну політику; валютну політику; політику у сфері залучення іноземних інвестицій; митно-тарифну політику, міграційну політику, політику у сфері науково-технічного співробітництва.

Результативність зовнішньоекономічної політики України відображає показник зовнішньоекономічної безпеки (ЗЕБ), який оцінюється згідно з Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. №1277 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» [8]. Складові показника ЗЕБ дозволяють оцінити ефективність зовнішньоторговельної діяльності. Розглянемо динаміку окремих субіндексів оцінки ЗЕБ та додатково – показники обсягу прямих іноземних інвестицій у відсотках до ВВП і валового зовнішнього

боргу по відношенню до ВВП, які є складовими інших індексів економічної безпеки, але нерозривно пов'язані із результативністю зовнішньоекономічної політики (таблиця 1).

Таблиця 1

Динаміка показників зовнішньоекономічної безпеки України

№	Назва показника	Оптимальне значення	Значення				
			2010	2011	2012	2013	2014
1.	Коефіцієнт зовнішньоекономічної безпеки:	0,4	0,32	0,32	0,32	0,34	0,32
1.1	рівень відкритості економіки, %	45	52	57	55	51	66
1.2	рівень експортної залежності, % до ВВП	50	50	54,5	51	46,5	64,5
1.3	рівень імпоротної залежності, % до ВВП	35	54	60	59	55,5	67
1.4	коефіцієнт покриття експортом імпорту	1,2	0,85	0,83	0,81	0,82	0,99
1.5	рівень інноваційної продукції у товарному експорті, %	35	3,1	2	2,1	3	1,5
1.6	частка імпорту товарів у внутрішньому споживанні, %	20	53	62	51	50	51
1.7	індекс умов торгівлі (ціновий), %		106,7	104,1	89,0	99,8	96,4
1.8	завантаженість транзитних потужностей нафтотранспортної системи, %	50	35,9	31,8	26,1	27,9	30
1.9	завантаженість транзитних потужностей газотранспортної системи, %	50	55,2	58,4	47,2	48,2	34,8
2.	Обсяг прямих іноземних інвестицій до ВВП, %	Не менше 7	4,2	4,2	3,8	2,4	0,3
3.	Валовий зовнішній борг, % до ВВП	Не більше 70%	86	76,4	76,6	78,3	95,1

Складено автором на основі даних [6; 9; 10; 11]

Дані таблиці показують, що за останні 5 років рівень зовнішньоекономічної безпеки України був нижче порогового рівня – 0,4, що свідчить про суттєві загрози економічній безпеці країни через неефективність зовнішньоекономічної політики. Головними загрозами ЗЕБ і причиною низького інтегрального показника ЗЕБ стали високий рівень імпоротної залежності; недостатній коефіцієнт покриття експортом імпорту внаслідок постійного від'ємного сальдо торгового балансу; вкрай низький рівень інноваційної продукції у товарному експорті; значна частка імпорту товарів у внутрішньому споживанні держави, зниження завантаження транзитних потужностей. У 2014 році жоден із показників ЗЕБ не відповідав оптимальному значенню.

Рівень відкритості економіки України свідчить про високий ступінь залежності від зовнішньої торгівлі та інших зовнішніх чинників, що впливають на стан ЗЕБ. Надмірна відкритість економіки сприяє збільшенню її вразливості від глобальних кризових явищ.

Рівень експортної залежності характеризує значимість експорту для економіки країни, окремих галузей та окремих видів продукції. Цей показник є близьким до

оптимального рівня. Однак, структура українського експорту має сировинну спрямованість і тому не є ефективною. У структурі експорту переважає продукція металургії, легкої промисловості та агропромислового комплексу. Частка сировини в товарному експорті України за останні десять років коливалась в межах 48-56%, що відповідає передкризовому та критичному рівню безпеки. Товарна структура експорту свідчить про неконкурентоспроможність на зовнішньому ринку українських товарів. Наявні конкурентні переваги вітчизняних товарів, як правило, полягають у низькій собівартості, яка досить часто досягається за рахунок зниження якості, низької вартості робочої сили, протекціоністської політики держави тощо [7].

Рівень імпоротної залежності (імпортна квота) визначається як відношення вартості імпорту до вартості ВВП за відповідний період. Дані таблиці свідчать, що коливання імпоротної квоти аналогічні змінам експортної. Це пояснюється тим, що приплив іноземної валюти за рахунок збільшення експорту дозволяє збільшити рівень імпортних угод. І навпаки, коли знижується рівень валютних надходжень, країна автоматично знижує імпортні угоди. У 2014 р. рівень імпоротної залежності досяг максимуму – 67%, що довело суттєву залежність України від імпорту, у першу чергу, енергоресурсів, що здорожчали. У період з 2006 р. по 2014 р. експортних надходжень, на жаль, не вистачає для покриття імпорту.

Аналіз динаміки інноваційної продукції в складі експорту доводить, що її частка є вкрай низькою, а у 2014 р. взагалі досягла свого історичного мінімуму – 1,5%. Це є вкрай негативним явищем, оскільки спричинить закріплення сировинної спеціалізації і, тим самим, посилить відставання від розвинених країн.

Показники завантаженості транзитних потужностей негативно позначаються на зовнішньоторговельній безпеці України, оскільки за останні роки знижувались і є далекими від пропускнуєї спроможності на виході нафто- і газотранспортної систем. Така незбалансована завантаженість транзитних потужностей свідчить про їх різну інвестиційну привабливість на західноєвропейському ринку нафти і газу, а відтак і про вагу в забезпеченні ЗЕБ [12].

Ефективність політики експорту товарів на зовнішні ринки та цінові переваги внутрішньовиробничого комплексу країни характеризує індекс умов торгівлі (ціновий). При його розрахунку порівнюються середня виручка від експорту товарів і середні витрати на імпорт товарів. На жаль, умови для розвитку зовнішньоторговельної діяльності України на світовому ринку упродовж 2010-2014 рр. погіршувалися. Оскільки значення індексу умов торгівлі менше одиниці, що підтверджує імпортну залежність економіки України. Погіршення цінового індексу умов торгівлі призводить до зростання фінансово-кредитної залежності держави, посилення диспропорцій у структурі виробництва, зростання рівня доларизації національної економіки, інфляційних явищ.

Однією з найбільших загроз зовнішньоекономічній безпеці держави є висока боргова залежність національної економіки та її постійне зростання. Висока динаміка росту зовнішнього боргу почала спостерігатись із 2003 р. і продовжується зараз. В період активного економічного зростання України збільшення боргу компенсувалось за рахунок зростання економіки. Відношення валового зовнішнього боргу до ВВП країни коливалось в межах 46-56%. Вже з 2009 р., коли відбулось падіння ВВП на 15%, а зовнішній борг продовжив зростання, це співвідношення почало набувати загрозливого характеру і у 2014 р. цей показник становив 95,1%, що є критичним для вітчизняної економіки [12]. Надмірна зовнішня заборгованість спричиняє залежність України від умов кредитування, від

кон'юнктури на зовнішніх фінансових ринках та домовленостей з МВФ. Ці явища впливають і на інвестиційну діяльність.

Обсяг прямих іноземних інвестицій до ВВП є вкрай низьким, а у 2014 році став 0,3%, що є загрозовим для економіки. Це пояснюється високою ризиковістю України для іноземних інвесторів, які надають перевагу стабільним економікам та в галузях зі швидкою оборотністю капіталу. Високотехнологічні галузі України є непривабливими для інвестування, що зумовлює труднощі технологічного розвитку.

Ще однією проблемою зовнішньоекономічної діяльності України є неефективність міграційної політики. Обстеження трудової міграції, проведене у 2012 р. виявило 1,2 млн. осіб, або 3,4 % населення у віці 15-70 років, які працювали або шукали роботу за кордоном. Серед населення працездатного віку частка трудових мігрантів у цьому періоді складала 4,1 % (в 2008 році – 5,1 %). Серед загальної кількості трудових мігрантів майже половину (48,5 %) склали короткострокові трудові мігранти, понад третину – особи, що повернулися до України і лише кожний сьомий трудовий мігрант працював за кордоном 12 місяців та більше [5, 29].

При цьому важливою проблемою є “відплив інтелекту”, а також перетворення України на транзитну територію для мігрантів до ЄС.

Україна не має стратегії державної міграційної політики. Сфера регулювання міграції перебуває в компетенції понад десяти відомств, які здебільшого готують законопроекти й управлінські рішення з огляду на власні інтереси й погляди без урахування загальної міграційної ситуації. Тому багато аспектів міграційної сфери все ще залишаються поза правовим регулюванням. Роль держави визначається лише ліцензуванням суб'єктів підприємницької діяльності, що займаються посередництвом у працевлаштуванні за кордоном, певними заходами щодо візової політики та переговорами із зарубіжними країнами щодо спільного використання робочої сили, які зрідка завершуються підписанням відповідних угод, а їх реалізація пов'язана з численними перешкодами. Усе очевиднішою є загроза того, що при продовженні тенденції набагато бурхливішого і стрімкішого розвитку міграційних процесів, ніж органів, які повинні їх передбачати і регулювати, ситуація може значно погіршитися [5, 51].

Негативні явища в зовнішньоекономічній діяльності України свідчать про неефективність зовнішньоекономічної політики, що проявляється у відсутності чітко визначеної політики структурних змін у галузі експорту; відсутності ефективних механізмів державної підтримки розвитку експорту; неефективній інвестиційній політиці і не наданні гарантій інвесторам; наявності диспропорцій у двосторонній торгівлі з основними партнерами; нерозвиненості механізмів зниження ризиків фінансових втрат при проведенні експортних операцій; наявності застарілої транспортної інфраструктури, що не відповідає сучасним вимогам і не дозволяє отримувати вигоди від транзиту нафти і газу; поширенні практики вжиття обмежувальних та протекціоністських заходів.

Посилення загроз зовнішньоекономічній безпеці свідчать про інертність та суперечливість української зовнішньоекономічної політики. Зовнішнє середовище постійно надає державам додаткові можливості та створює нові ризики. Тому зовнішньоекономічна політика має вибудовуватися в тісному взаємозв'язку зі стратегією розвитку держави і створювати максимально сприятливі умови для її реалізації. Якщо стратегія визначає цілі та шляхи розвитку, то економічна політика повинна включати в себе важелі і засоби впливу на суб'єкти економіки, мотивуючи їх на досягнення стратегічних цілей і завдань. Основні напрями реформування реалізації зовнішньоекономічної політики України наведені у таблиці 2.

Для якісних змін в економіці з урахуванням змін зовнішньоекономічної ситуації Україні необхідно вирішити ряд стратегічних завдань: переглянути свої міжнародні стосунки і зобов'язання у контексті зміни геополітичної ситуації та прискорити процеси євроінтеграції, що зумовлює необхідність пришвидшення реформування економіки.

Таблиця 2

Основні напрями вдосконалення зовнішньоекономічної політики України

Складова зовнішньоекономічної політики	Основні завдання
Зовнішньоторговельна політика	<ol style="list-style-type: none"> 1. Провести коригування імпортного тарифу на готові вироби з урахуванням імпортозаміщення. Першочерговим є диверсифікація каналів постачання енергоносіїв та створення умов для збільшення імпорту технологій тощо. 2. Стимулювати експорт товарів з високою часткою доданої вартості, у тому числі за рахунок значного розширення практики надання державних гарантій під експортні кредити. 3. Спрощення процедур митного оформлення товарів. 4. Підвищення ефективності системи повернення експортерам заборгованості по ПДВ. 5. Наближення національної системи стандартизації до правил та принципів ЄС і створення державних програм підтримки впровадження цих стандартів.
Політика у сфері стимулювання іноземних інвестицій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вдосконалення інвестиційного клімату шляхом організації взаємодії підприємств та інвесторів. 2. Узгодження системи законодавчих актів, що регулюють залучення іноземних інвестицій. 3. Сприяння міжнародній кооперації та спільному підприємництву. 4. Створення вільних економічних зон з пільговим режимом для інвесторів, що вкладають кошти в пріоритетні проекти, у тому числі під гарантії уряду.
Валютна політика	<ol style="list-style-type: none"> 1. Обмеження кредитування в іноземній валюті суб'єктів в Україні. 2. Підвищення реального валютного курсу гривні. 3. Ефективне управління зовнішнім боргом країни. Припинення практики збільшення заборгованості за рахунок нових кредитів, для обслуговування старих.
Міграційна політика	<ol style="list-style-type: none"> 1. Захист прав іноземців та осіб без громадянства та здійснення державного контролю за використанням іноземної робочої сили з метою захисту національного ринку праці. 2. Забезпечення соціального захисту громадян України, які працюють за межами України. 3. Розвиток міжнародного співробітництва у сфері міграції шляхом розширення системи міждержавних договорів про взаємне працевлаштування громадян та їх соціальний захист. 4. Кодифікація міграційного законодавства завдяки розробленню і прийняттю Міграційного кодексу України, що сприятиме впорядкуванню відповідних юридичних інститутів, усуненню суперечностей у змісті правових норм. 5. Створення міжнаціональних центрів зайнятості, які залучали б робітників і фахівців не лише до Європи, але й до України.

Складено автором на основі даних [1; 2; 5; 7; 12]

Висновки. Сучасний стан зовнішньоекономічної діяльності України не може не викликати загрози як для економіки в цілому, так і для окремих її галузей, сфер і регіонів. Можливе закріплення критичної залежності від експорту вузького кола сировинних товарів, кон'юнктура світових ринків яких схильна до різких коливань. Значною є частка імпорту споживчих товарів, продовольства, продукції машинобудування, електроніки. Україна слабо залучена в міжнародну кооперацію виробництва, у торгівлю послугами, об'єктами інтелектуальної власності, міграцію капіталу, трансфер технологій та інформаційний обмін.

У зв'язку з цим перспективи інтеграції України у світове господарство будуть залежати не стільки від обсягу нових прав і міжнародних зобов'язань країни, скільки від здатності розробити і реалізувати нову зовнішньоекономічну стратегію і тактику, яка в рамках правил і умов СОТ зможе зумовити стабільний розвиток, що передбачає гармонійне проведення внутрішньоекономічної і зовнішньоекономічної лібералізації.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою механізмів реалізації окремих складових зовнішньоекономічної політики у контексті стратегії економічного розвитку держави.

Список використаної літератури

1. Буркинський Б.В. Удосконалення механізмів реалізації регіональної зовнішньоекономічної політики / Б.В. Буркинський, І.А. Циналєвська // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – Випуск 2 (49), ч. 1. – С. 96-103.
2. Власок Т.О. Специфіка забезпечення зовнішньоторговельної безпеки України в умовах глобалізації / Т.О. Власок // Стратегічні пріоритети. – 2014. – №4. – С. 53-63.
3. Звіт щодо методології організації проведення та результатів модульного вибіркового обстеження з питань трудової міграції в Україні / Міжнародна організація праці. Група технічної підтримки з питань гідної праці та Бюро МОП для країн Центральної та Східної Європи – Будапешт, 2013.– 98 с.
4. Зовнішня політика України – 2012: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За ред. Г. М. Перепелиці. – К.: ВД «Стилос», 2013. – 304 с.
5. Індиченко І. В. Міграційна політика України як складник зовнішньоекономічної стратегії: національний і міжнародний аспекти [Електронний ресурс] / І. В. Індиченко // Сучасні питання економіки і права. – 2011. – Вип. 2. – С. 50-56. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Sper_2011_2_12.pdf
6. Інтернет-сайт НАК «Нафтогаз України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.naftogaz.com>
7. Коковський Л.О. Сучасні проблеми зовнішньоекономічної безпеки України та напрямки їх подолання [Електронний ресурс] / Л.О. Коковський. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=738>.
8. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. №1277 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm
9. Офіційний сайт Державної служби статистики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=44466
11. Прогнозування індикаторів, порогових значень та рівня економічної безпеки України у середньостроковій перспективі: аналітична доповідь / Ю. М. Харазішвілі, Є. В. Дронець. – К. : НІСД, 2014. – 117 с.
12. Філюк Г. М. Зовнішньоекономічна та конкурентна політика України: суперечності розвитку, напрями гармонізації [Електронний ресурс] / Г. М. Філюк // Український соціум. – 2014. – №1. – С. 99-105. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Usoc_2014_1_11.pdf

Одержано редакцією 07.02.2015

Прийнято до публікації 15.02.2015

Аннотация. Гордуновский О. Н. Особенности внешнеэкономической политики Украины. Рассмотрены основные направления внешнеэкономической политики Украины. Показана специфика реформирования внешнеэкономической политики и ее роль в обеспечении экономического развития. Исследование показало, что в результате реализации внешнеэкономической стратегии Украины она попала в тесную зависимость от постоянных колебаний цен на мировых рынках сырьевой продукции, экспорт которой обеспечивал хрупкое равновесие в экономике за счет валютных поступлений. Активное участие Украины в системе мирохозяйственных связей ограничивалось, главным образом, низким уровнем технико-экономического развития и низкой конкурентоспособностью отечественной продукции. Выявленные проблемы внешнеэкономической политики могут быть решены на основе перехода от регулирования внешнеэкономической деятельности как самостоятельной сферы к представлению ее как составляющей общей стратегии социально-экономического развития. Сформулированы стратегические направления совершенствования политики регулирования внешнеэкономической деятельности в Украине. Доказано, что в современных условиях необходимы качественные изменения состава и содержания регулирующих функций государства, которые были бы направлены на создание институционального обеспечения развития конкурентной среды и эффективных рыночных механизмов. Наряду с этим необходимо создание институционального механизма противодействия негативным последствиям процессов глобализации мировой экономики, внешнеэкономической экспансии развитых государств путем защиты экономических интересов с учетом международных норм и правил.

Ключевые слова: внешнеэкономическая политика, внешнеэкономическая деятельность, конкурентоспособность, внешнеторговая политика, валютная политика, миграционная политика, инвестиционная политика, стратегия, экономическое развитие.

Annotation. Gordunovskiy O.N. Features of foreign economic policy of Ukraine. Basic directions of external economic politics of Ukraine are considered. The specifics of reform of foreign policy and its role in economic development are shown. The result of the implementation of the foreign economic strategy of Ukraine was hit at the mercy of fluctuations in world market prices of raw materials. Active participation of Ukraine in the system of economic relations limited mainly low level of technical and economic development and low competitiveness of domestic products. The identified problems of foreign policy can be resolved on the basis of the transition from regulation of foreign economic activity as an independent sphere to represent it as part of an overall strategy of socio-economic development. Strategic policy directions of improving the regulation of foreign economic activity in Ukraine are set. It is proved that in modern conditions necessary qualitative changes in the composition and content of the regulatory functions of the state, which would be aimed at creating institutional support of the competitive environment and effective market mechanisms. Creation of institutional mechanism of counteraction to the negative consequences of processes of globalization of world economy is needed side by side with this, to external economic expansion of the developed states by defense of economic interests taking into account international norms and rules.

Keywords: foreign policy, foreign trade, competitiveness, foreign policy, monetary policy, migration policy, investment policy, strategy, economic development.